

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม :
กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่าย
โรงเรียนคุณภาพอิสลาม
STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
ADMINISTRATION IN PRIVATE ISLAMIC SCHOOLS:
A CASE STUDY OF THE ISLAMIC SCHOOLS IN
THE THREE SOUTHERN BORDER PROVINCES UNDER
ASSALAM SMART SCHOOL ASSOCIATION

สุกัญญา บัวนาค^{1*} และวรลักษณ์ ชูกำเนิด²
Sukanya Buanak^{1*} and Woralak Chookamnerd²

Received Date January 28, 2020

Revised Date May 08, 2020

Accepted Date June 08, 2020

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

² ดร., ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

* E-mail: suareneen@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีสลามโดยใช้รูปแบบกรณีศึกษา คือ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม พื้นที่กรณีศึกษาคือ จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลาและจังหวัดนราธิวาส จังหวัดละ 1 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นและครูประจำกลุ่มศึกษาอิสลามรวมทั้งสิ้น 12 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและเอกสารที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีสลามประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีวิธีการดำเนินการคือ 1.1) การตระอาารุพหรือการแนะนำตัวเองเป็นกิจกรรมการทำความรู้จักที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละครั้ง 1.2) ใช้การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสอบถามบุคคลใกล้ชิดและสอบถามผู้ปกครอง และ 1.3) การเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อเก็บข้อมูล 2) ด้านการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียน สามารถจัดกลุ่มนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มใกล้ชิด กลุ่มใส่ใจ กลุ่มนำและกลุ่มพัฒนา มีวิธีการดำเนินการคือ 2.1) โรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียน 2.2) นำหลักการอิสลามและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนดขึ้นมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน และ 2.3) การใช้เครื่องมือการประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้วยระบบ SDQ (Strength and Difficulties

Questionnaire) 3) การส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหานักเรียน มีวิธีการดำเนินการ คือ 3.1) การใช้กิจกรรมกลุ่มศึกษาอิสลาม 3.2) การจัดรูปแบบกิจกรรมตามวิถีอิสลามตามระดับกลุ่มของนักเรียน 3.3) การให้การอบรมเบื้องต้น ด้วยวิธีการนาซีฮัดหรือการตักเตือนด้วยหลักอัลกุรอานและบทฮาดิซ 3.4) การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 4) การประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามระดับกลุ่ม เพื่อพิจารณาการเลื่อนระดับกลุ่มของนักเรียน และ 5) การยกระดับกลุ่มนักเรียน เพื่อการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้น

ปัญหาในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิถีอิสลามคือ ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีอิสลาม ในรูปแบบการจัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาอิสลาม โดยมีวิธีการแก้ปัญหา คือการจัดกลุ่มศึกษาอิสลามแต่ละระดับให้กับครู การอบรมและการจัดสัมมนาใหญ่ปลายปี เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาทั้งระบบ

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนวิถีอิสลาม

Abstract

This qualitative research aimed to study private Islamic schools' student care and support system administration in the three southern border provinces under Assalam Smart School Association. Problems and solution guidelines were also investigated. One school in each of the three provinces—Pattani, Yala, and Narathiwat—was chosen, totaling 3 schools in

all. 12 key informants in this study included school administrators, classroom teachers, and those who responsible for the Student Care and Support System. The instruments used for collecting data were semi-structured interview and related documents. Content analysis was employed. The study yielded the following results:

Student Care and Support System in Islamic school consisted of 5 aspects: 1) getting to know your students individually by 1.1) Tarruf or self-introduction providing different getting to know each other activities; 1.2) students' behavior observation and communicating with students' parents or guardians; 1.3) home visits. 2) screening and placing students into 4 groups—close group, care group, lead group, and expanding group—by 2.1) appointing screening committee 2.2) applying Islamic principles and screening criterion for grouping the students; 2.3) using SDQ system (Strength and Difficulties Questionnaire) to assess students' behavior; 3) supporting and problem solving by 3.1) providing Islamic study group; 3.2) designing group activities based on Islamic doctrine 3.3) basic training for method of Nasihad or warning from Al-Quran principle and Al-Hadis 3.4) communicating with parents and related agencies; 4) assessing students' behavior for regrouping

and 5) promoting students to enhance motivation and positive changes in behavior.

Problem found in Islamic schools' student care and support system administration was teachers' lack of relevant information. This can be solved by setting up the Islamic study group for teachers and organizing the annual teacher seminar for solution guidance.

Keywords: Student Care and Support System, Islamic School

1. บทนำ

เด็กเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่ายิ่งต่อการพัฒนาประเทศไทยในอนาคตและดัชนีชี้วัดคุณภาพของประชากรที่เป็นที่ยอมรับกันว่าคุณภาพของคนมีความสัมพันธ์กับความเจริญของประเทศ (กรมสุขภาพจิต, 2551) การสร้างภูมิคุ้มกันและพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสามารถดำรงชีวิตด้วยวิถีแห่งปัญญาอย่างมีคุณค่าต่อตนเองและสังคมให้มีความปลอดภัยจึงเรื่องสำคัญ แต่ด้วยสังคมปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีและการสื่อสารอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นหรือเยาวชน ซึ่งปรากฏการดังกล่าวส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของวัยรุ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และก่อให้เกิดปัญหานานัปการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน (กฤษณะ ทองยิ่ง และคณะ, 2552)

จากสภาพความเสี่ยงข้างต้นกระทรวงศึกษาธิการจึงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องสนองตอบเจตนารมณ์ของการจัดการศึกษาและหาทางแก้ปัญหาดังกล่าว จึงได้ประสานความร่วมมือกับกรมสามัญศึกษา กรมวิชาการและกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข จัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา และได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน เป็นระบบที่เหมาะสมกับการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็กนักเรียนในยุคปัจจุบัน เช่นเดียวกันกับโรงเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่โรงเรียนต่าง ๆ ได้ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่ยังมีปัญหาการขาดความตระหนักและให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีนักเรียนที่มีปัญหาด้านต่าง ๆ เช่น การเรียน ด้านพฤติกรรม และด้านชู้สาว เป็นต้น แต่โรงเรียนไม่ได้ดำเนินการดูแลช่วยเหลือที่เป็นไปตามระบบ อันเนื่องมาจากการขาดความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้นักเรียนตกหล่นจากระบบการศึกษา ยิ่งส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวมและยังเป็นการเพิ่มปัญหาให้กับสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังนั้นภายใต้สภาพปัญหาที่มีความเหมือนและแตกต่างในบริบทเฉพาะของการจัดการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงควรเป็นไปตามวิถีของบริบทในพื้นที่ เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียนแบบองค์รวม โรงเรียนวิถีอิสลามจึงมีความสำคัญต่อชุมชนและตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่ต้องการให้บุตรหลานได้รับการศึกษาในโรงเรียนที่มีการบ่มเพาะคุณธรรมและจริยธรรมตามแนวทางของ

ศาสนาอิสลาม (นภาพร อติวานิชยพงศ์, 2554 - 2555) ดังนั้นเมื่อสังคมไทยต้องการช่วยเหลือและต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไปสู่การเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติ มีปัญญา มีคุณธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต อีกทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข วิธีการและรูปแบบจึงควรมีความแตกต่างบนพื้นฐานของหลักคำสอนของแต่ละศาสนาที่มีความแตกต่างกัน โดยคำนึงถึงผู้รับบริการเป็นสำคัญ ผู้รับบริการที่เป็นเยาวชนไทยมุสลิมต้องได้รับความช่วยเหลือและการพัฒนาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีของตน ดังเช่นหลักคำสอนของศาสนาให้เข้ามามีบทบาทผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทางรัฐจัดดำเนินการ (รุฮานา สาแมง และคณะ, 2556) เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและพัฒนาบุคลิกภาพเยาวชนในพื้นที่ แนะนำให้คำปรึกษาด้วยเนื้อหาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในพื้นที่หรือตามที่วัฒนธรรมอิสลามบัญญัติให้ยึดถือปฏิบัติ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นเป้าประสงค์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในบริบทพื้นที่สามจังหวัดถือเป็นบริบทโรงเรียนวิถีอิสลามจึงมีความเป็นเฉพาะในทางศาสนาที่เชื่อมโยงกับหลักการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักศาสนาอิสลาม ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและเห็นถึงความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม เพื่อการพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นคนดี มีสุข มีคุณธรรมจริยธรรมที่ตีมตามแนววิถีอิสลามและเพื่อการขับเคลื่อนกระบวนการทำงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ อีกทั้งยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้แก่สถานศึกษาอื่นๆ เพื่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน
วิถีอิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม

2. เพื่อศึกษาปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาในการดำเนินการระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอน
ศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่าย
โรงเรียนคุณภาพอิสลาม

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะใช้กรณีศึกษาซึ่งเป็นการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม รวมถึงปัญหาและวิธีการแก้ปัญหา กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำกลุ่มศึกษาอิสลาม ครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูประจำชั้น ในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประกอบด้วย ปัตตานี ยะลาและนราธิวาส รวม 3 โรงเรียนรวมจำนวนทั้งสิ้น 12 คน ได้มาโดยการเลือกความเป็นกรณีต้นแบบ Patton (อ้างถึงใน วรลักษณ์ ชูกำเนิด, 2557) ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้ข้อที่สมมติขึ้นกับผู้ให้ข้อมูลทุกคนที่เข้าร่วมในงานวิจัย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ

แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ปลายเปิด แต่เน้นการเจาะลึกของการสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยหาคุณภาพของเครื่องมือโดยอาศัยการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับงานวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของประเด็นคำถามและเครื่องมือที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือตัวผู้วิจัยเองโดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกใช้เวลาประมาณ 1.30 - 2 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีสัมภาษณ์โดยตรง (Face-to-face) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ณ สถานศึกษาของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เอกรินทร์ สังข์ทอง, 2551) มีการจดบันทึกข้อมูลและบันทึกเสียง ผู้วิจัยใช้เทคนิคในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2557) และนำเสนอข้อมูลวิจัยโดยการพรรณนา ทั้งนี้ผู้วิจัยสร้างความน่าเชื่อถือของการวิจัย (Credibility) โดยใช้หลักของการสร้างสายสัมพันธ์ที่ดี (Rapport) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้เวลาที่เหมาะสมในการสัมภาษณ์ (Prolonged Engagement in the field) และเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งที่หลากหลาย (Triangulation of data collection)

4. ผลการวิจัย

4.1 ศึกษาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่าการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง และการจัดกลุ่มนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนาและการแก้ไขปัญหานักเรียน 4) การประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามระดับกลุ่ม และ 5) การยกระดับกลุ่มนักเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปในแต่ละด้านดังนี้

1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีการดำเนินการด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยยึดหลักการตามวิถีอิสลาม คือ 1) การตะอาวฟหรือการแนะนำตัวเอง เป็นกิจกรรมการทำความรู้จักที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละครั้ง ซึ่งเป็นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 2) การใช้วิธีการและเครื่องมืออื่น ๆ มาประกอบด้วย เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์นักเรียนและการสอบถามบุคคลใกล้ชิด เป็นต้น และ 3) การเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนที่อยู่ในความรับผิดชอบของครูประจำกลุ่มแต่ละคน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงมากที่สุดเกี่ยวกับด้านครอบครัว เช่น พฤติกรรมของนักเรียนที่บ้าน การปฏิบัติตนของนักเรียนที่บ้าน ข้อมูลด้านฐานะครอบครัว ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของครอบครัว เป็นต้น ดังที่ครูประจำกลุ่มโรงเรียน 3 กล่าวว่า “...เราใช้การตะอาวฟหรือว่า การแนะนำตัวเอง ให้นักเรียนเขาแนะนำตัวเองแบบเป็นกันเอง เล่าประวัติส่วนตัว เล่าปัญหาส่วนตัว ทำความรู้จักกัน ก็แล้วแต่ว่าใครอยากจะเล่าจะไม่ได้บังคับ แต่ละสัปดาห์ก็จะไม่ซ้ำกัน ก็ไล่ระดับการรู้จักกันไปเรื่อย ๆ ไปจนถึงครอบครัวตรงนั้นจะเป็นวิธีการแบบวิถีอิสลาม เป็นแบบอย่างของนบี ที่ จะช่วยให้นักเรียนและครูประจำกลุ่มเค้ามีความไว้วางใจกัน คือสร้างความไว้วางใจให้แก่กันนักเรียนให้เขารู้สึกว่าเราคือครอบครัวเดียวกัน...” ครูประจำ

กลุ่มโรงเรียน 2 กล่าวว่า “...เราไม่ได้รู้จักนักเรียนแค่การดูจากประวัตินักเรียน เพราะข้อมูลรู้สึกยังไม่เพียงพอจะรู้จักเขาได้ ใช้วิธีการสำรวจตามแบบวิถีอิสลามก่อนเพื่อการสร้างความเป็นพี่น้องร่วมกันในอิสลามเพื่อให้ นักเรียนไว้วางใจ หลังจากนั้นก็จะเกิดพฤติกรรมนักเรียน จนท้ายสุดคือ การเยี่ยมบ้าน ถึงจะทำให้เรารู้จักนักเรียนคนนี้ได้ครอบคลุมมากที่สุด การเยี่ยมบ้านจะเป็นขั้นตอนท้ายสุดหลังจากที่เราทำความรู้จักเขา...”

2) การคัดกรองและการจัดกลุ่มนักเรียน จะเป็นขั้นตอนต่อเนื่องมาจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดำเนินการคัดกรองด้วยวิธีการโดยการนำหลักการอิสลามมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนอย่างรอบด้าน รวมถึงการใช้เครื่องมือประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้วยระบบ SDQ ผ่านการพิจารณาข้อมูลจากคณะกรรมการที่โรงเรียนแต่งตั้งขึ้น ซึ่งสามารถจัดกลุ่มนักเรียนได้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มใกล้ชิด กลุ่มใส่ใจ กลุ่มพัฒนาและกลุ่มนำ ดังที่ผู้บริหารโรงเรียน 3 กล่าวว่า “...ที่นี่ โรงเรียนจะตั้งกรรมการสำหรับคัดกรองจัดกลุ่มนักเรียน ร่วมกับผู้บริหาร มีครูที่ดูแลระบบครูประจำกลุ่ม ครูประจำชั้น เวลาจัดกลุ่มจะใช้เกณฑ์ โรงเรียนกำหนดเกณฑ์ขึ้น ใช้หลักการอิสลาม แล้วก็นำมาวิเคราะห์กันว่าใครอยู่กลุ่มไหน...” ครูประจำกลุ่มโรงเรียน 2 สะท้อนว่า “...ที่ตั้งชื่อว่ากลุ่มใกล้ชิด กลุ่มใส่ใจ กลุ่มพัฒนา และกลุ่มนำนั้น เพื่อไม่ให้เกิดเป็นทัศนคติเชิงลบแก่นักเรียนและผู้ปกครอง ซึ่งที่จริงก็คล้ายกันกับของเดิม เพียงแต่ใช้หลักจิตวิทยาในการเรียกชื่อกลุ่ม โดยเฉพาะกับกลุ่มมีปัญหาและกลุ่มเสี่ยงเพื่อไม่ให้เป็นการตีตราว่าเด็กคนนี้เป็นแบบนี้ ส่วนกลุ่มนำนี้ เราต้องการที่จะพัฒนาให้นักเรียนเขามีภาวะความเป็นผู้นำบนพื้นฐานของหลักการอิสลาม...”

3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียนและการแก้ไขปัญหานักเรียน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีการดำเนินการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยใช้วิธีการ คือ 1) การหาสาเหตุหรือการจัดกลุ่มศึกษาอิสลาม 2) จัดรูปแบบกิจกรรมที่ใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหานักเรียนตามวิถีอิสลาม เช่น การศึกษาอัลกรุอ่าน การละหมาด กิยาฮุลลัยย์ การจัดค่ายพัฒนาบุคลิกภาพและค่ายคุณธรรมจริยธรรม การเยี่ยมเยียนผู้นำที่เป็นแบบอย่าง การเยี่ยมหลุมฝังศพ เป็นต้น 3) การให้การอบรมเบื้องต้น ด้วยวิธีการนาซีฮ์หรือการกล่าวตักเตือนโดยยึดหลักคำสอนจากอัลกรุอ่านและบทอาติซ และ 4) การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการดำเนินการส่งเสริมพัฒนานักเรียนที่มุ่งเน้นกิจกรรมที่เป็นวิถีอิสลามและมีการกำหนดรูปแบบกิจกรรมที่แตกต่างตามกลุ่มของนักเรียน รวมถึงการแก้ปัญหานักเรียนโดยยึดหลักการตักเตือนตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ดังที่ผู้บริหารโรงเรียน 1 กล่าวว่ “...ถ้าเด็กมีปัญหาหรือเด็กทำผิด ให้นำซีฮ์ ให้นำกล่าวตักเตือนก่อน ด้วยวาจาที่นุ่มนวลเป็นลำดับแรก ยกฮาติซ ที่เกี่ยวข้องให้เคำฟัง ยกแบบอย่างของท่านนบีให้เคำฟัง เพื่อชี้แนะเคำพูดให้เคำรู้สึกสำนึก ให้เคำพูดออกมาเองว่าเคำทำผิด ...” และมุมมองที่คล้ายคลึงกัน ดังที่ครูประจำชั้นโรงเรียน 2 กล่าวว่า “...รูปแบบกิจกรรมนี้ก็แตกต่างกันไปตามระดับกลุ่มนักเรียน เช่น จัดค่าย พาไปเยี่ยมผู้นำศาสนาให้นักเรียนเห็นเป็นแบบอย่าง...” เช่นเดียวกับการส่งเสริมและแก้ปัญหานักเรียนด้วยการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง ดังที่ผู้บริหารโรงเรียน 3 กล่าวว่า “...เราจะให้ผู้ปกครองช่วยดูแลช่วยสังเกตพฤติกรรมของลูก ว่าอยู่บ้าน เป็นยังไง ละหมาดไหม ละหมาดครบ

ใหม่ คือให้พ่อแม่เขารู้ด้วยว่าลูกเป็นยังไงอยู่ที่โรงเรียน บางคนก็มาถามครูนะ ว่าลูกเค้า อยู่กลุ่มไหน ถ้าแบบมาถามส่วนตัวเราก็จะบอกแบบส่วนตัวให้เค้ารู้ แต่ถ้าไม่ถาม เราก็ไม่บอกว่าอยู่กลุ่มไหน แต่เราจะบอกว่าลูกมีพฤติกรรมยังไง ให้ที่บ้านช่วยยังไง...”

4) การประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามระดับกลุ่ม เนื่องจาก รูปแบบกิจกรรมในการพัฒนานักเรียนที่ทางโรงเรียนได้กำหนดขึ้นมีความ แตกต่างตามระดับกลุ่ม และเพื่อต้องการให้นักเรียนมีการปรับเปลี่ยน พฤติกรรม เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น โรงเรียนจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการประเมินพฤติกรรม นักเรียนตามระดับกลุ่ม ตามกรอบเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมที่โรงเรียน กำหนดขึ้น โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การประเมินผล สะท้อนจากการจัดกิจกรรม การประเมินการเรียนรู้ การประเมินพฤติกรรม และการประเมินผลลัพธ์ เป็นต้น ดังที่ครูประจำกลุ่มโรงเรียน 2 สะท้อนว่า “...มีการประเมินด้วยครับ ตามกรอบเวลาที่กำหนด ทำจนสามารถยกระดับ เขาได้ เพราะเราต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนให้ดีขึ้น ...” สอดคล้อง กับครูประจำกลุ่มโรงเรียน 3 กล่าวว่า “...มีแนวทางการประเมินแต่ละระดับ กลุ่ม เพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทุกทอม หรือ ทุกปี ซึ่งหากว่านักเรียนคนไหนที่ไม่ผ่าน ก็อยู่ในระดับเดิม และก็พัฒนาเค้า เนื้อหาและความเข้มข้นในกิจกรรมก็ต้องเพิ่มขึ้นนะครับ หรืออาจจะจัดกลุ่ม นักเรียนคนนี้ใหม่ก็ได้ แล้วแต่คณะกรรมการประเมิน ...”

5) การยกระดับกลุ่มนักเรียน เนื่องจากมีการประเมินพฤติกรรม นักเรียน เมื่อนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น โรงเรียนจึงมีการยกระดับกลุ่มให้กับ

นักเรียน กล่าวคือเป็นการเลื่อนระดับกลุ่มนักเรียนให้สูงขึ้นตามลำดับ จะดำเนินการทุกปีการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการประเมินจากคณะกรรมการ ประเมินของโรงเรียน หากนักเรียนไม่ผ่านการประเมินให้นักเรียนอยู่ในระดับ กลุ่มเดิม ดังที่ครูโรงเรียน 3 กล่าวว่า “...การยกระดับกลุ่มนี้ คือการเลื่อน ระดับกลุ่มของนักเรียน เมื่อสิ้นปีการศึกษาครูก็จะประเมินว่านักเรียนของ ตัวเอง เลื่อนระดับไปอยู่กลุ่มที่ดีขึ้นได้ไหม ก็มีการประเมินจากกิจกรรมฮา ลาเกะ พฤติกรรม ถ้านักเรียนเค้ายังทำไม่ได้ ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ก็ต้องดูแล เขาต่อไปก็ยังอยู่กลุ่มเดิม หากนักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ก็จะเลื่อนระดับ กลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน...”

4.2 ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม ผลการวิจัยสรุปได้ว่า 2.1) ปัญหาในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีสลามคือด้านครู โดยส่วนใหญ่ครูขาดความเข้าใจและความตระหนักร่วมในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิถีสลาม โดยการใช้กิจกรรมกลุ่มศึกษาอิสลาม ดังที่ผู้บริหารโรงเรียน 1 สะท้อนว่า “...ส่วนใหญ่น่าจะอยู่ที่การความเข้าใจของครูประจำกลุ่ม ขาดความตระหนักไม่จริงจัง ครูเรานี้แหละ เพราะบางคนไม่มีพื้นฐานเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิถีสลามที่ใช้กิจกรรมฮาလာเกะห์ คือเขาไม่รู้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะเชื่อมโยงกับอิสลามยังไง แล้วบางคนก็ไม่มีพื้นฐาน ไม่มีการอบรมในการทำระบบดูแลแบบนี้เลย ...” สอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียน 2 กล่าวว่า “...ขาดครูที่ชำนาญการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ตามวิถีอิสลาม การเข้าใจอิสลามที่ถูกต้องสำคัญนะ ครูเป็นบุคคลโดยตรงเลย ที่ดูแลเด็กนักเรียน ถ้าทำงานไม่เป็นระบบ ไม่เข้าใจระบบก็ยากหน่อย เพราะเราต้องดูแลนักเรียนด้วยการใช้ศาสนานำ ทั้ง 5 ด้านนั้นแหละ ตั้งแต่รู้จักเด็ก ทุกกระบวนการต้องใช้หลักการศาสนาหมด ส่วนใหญ่ก็จะเป็นครูใหม่ ๆ ที่เพิ่งเข้ามาทำงานที่โรงเรียน...” 2.2) วิธีการแก้ปัญหา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ใช้วิธีการแก้ปัญหาจากการที่บุคลากรครูขาดความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิถีอิสลาม จึงได้ดำเนินการในรูปแบบกิจกรรมที่เหมือนกับดำเนินการให้กับนักเรียน นั่นคือการจัดกลุ่มศึกษาอิสลามให้กับบุคลากรครูและจัดอบรมครูโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาที่เข้าใจอิสลาม เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูและการหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม ดังที่ผู้บริหารโรงเรียน 2 สะท้อนว่า “...โรงเรียนจัดกลุ่มครูเพื่อทำกลุ่มศึกษาอิสลามเหมือนกันกับเด็กครับ ก็มีกลุ่มศึกษา อิสลามครูด้วย เป็นระบบดูแลช่วยเหลือครูไปด้วย เพื่อให้ครูเข้าใจกระบวนการว่าต้องทำอะไร เพื่อให้เขาได้ไปใช้กับนักเรียน รวมถึงการจัดอบรมครูเพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำระบบเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาที่เข้าใจอิสลาม มาให้ความรู้กับครู เพื่อให้เกิดความเข้าใจและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน และก็หาทางแก้ปัญหา ร่วมกันครับ” สอดคล้องกับผู้บริหารโรงเรียน 3 กล่าวว่า “... พอสิ้นปีโรงเรียนจะกำหนดปฏิทินไว้เลย จะมีการสัมมนาวิชาการ และจะมีการติดตามระบบดูแลของแต่ละคน เพื่อให้ครูประจำกลุ่มทุกคนได้รายงานการดำเนินงานของแต่ละคน มีปัญหามีอุปสรรคอะไรบ้างในแต่ละปี...”

5. อภิปรายผล

1. ศึกษาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม

1.1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม มีการดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ 1) การตะอาฟหรือการแนะนำตนเอง ซึ่งเป็นวิถีที่ศาสนาอิสลามส่งเสริมให้มุสลิมพึงปฏิบัติโดยใช้วิธีการ เช่น การเล่าประวัติส่วนตัว การเล่าเรื่องราวความเป็นตัวตน การบอกนิสัยส่วนตัว บอกกล่าวเกี่ยวกับครอบครัว เป็นต้น เป็นการรู้จักกันเชิงลึก จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันได้อย่างถูกต้องทิศทาง ซึ่งศาสนาอิสลามให้ความสำคัญและนับเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือในการเชื่อมความรักความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สอดคล้องกับ अबดุลหะลิม มะฮมูด (2555) กล่าวว่าขั้นตอนหรือวิธีการสร้างความเป็นพี่น้องในอิสลาม คือการทำความรู้จักซึ่งกันและกัน การสร้างความสนิทสนมต่อกัน การสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกัน การเอาใจใส่ดูแลซึ่งกันและกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 2) การใช้เครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เช่น การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน การสัมภาษณ์นักเรียนและการสอบถามบุคคลใกล้ชิด เป็นต้น เป็นการใช้เครื่องมือทางจิตวิทยาการแนะแนวที่ครูสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และข้อมูลที่ต้องการเก็บหรือใช้ร่วมกันเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แก้ว อวนศรี (2552) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่าครูประจำ

ชั้นควรมีการรวบรวมข้อมูลเพื่อการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลจากแหล่งข้อมูลและวิธีการต่าง ๆ และควรจัดทำเป็นเอกสารอย่างมีระบบ และ 3) การเยี่ยมบ้าน เป็นการเชื่อมความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เพื่อการทำความรู้จักและเข้าใจผู้เรียนอย่างรอบด้านและลึกซึ้ง สอดคล้องกับชุดิมา พงศ์วินทร์ (2550) กล่าวถึงประโยชน์ของการเยี่ยมบ้านว่าสามารถช่วยให้รู้จักผู้เรียนได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น จากผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามดำเนินการด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อการรวบรวมข้อมูลนักเรียนให้ครอบคลุมมากที่สุดและสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตตามแบบอิสลาม 1.2) การคัดกรองและการจัดกลุ่มนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าสามารถจัดกลุ่มนักเรียนได้ 4 กลุ่มคือ 1) กลุ่มใกล้ชิด 2) กลุ่มใส่ใจ 3) กลุ่มพัฒนา และ 4) กลุ่มนำ โดยมีวิธีการดำเนินการคัดกรอง คือโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการในการคัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูที่รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำกลุ่มศึกษาอิสลามและครูประจำชั้น ใช้เกณฑ์การคัดกรองโดยการนำหลักการอิสลามมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนมีการใช้เครื่องมือการประเมินพฤติกรรมนักเรียนด้วยระบบ SDQ มาประกอบเพิ่มเติม ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องยศ อุดรศาสตร์ (2546) กล่าวถึงแนวทางในการการคัดกรองนักเรียนว่าเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น ซึ่งสถานศึกษาควรมีการประชุมครูเพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง จากทัศนะดังกล่าวสามารถกล่าวได้ว่าการคัดกรองและการจัด

กลุ่มนักเรียน เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดกิจกรรมหรือแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เหมาะสม และจากการจัดกลุ่มด้วยการตั้งชื่อที่สร้างความใกล้ชิดมากยิ่งขึ้นนั้น สามารถช่วยให้การดูแลเอาใจใส่ได้รับการตอบรับที่ดีจากนักเรียนและผู้ปกครอง 1.3) การส่งเสริมพัฒนา และการแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินการโดยด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งรูปแบบของเนื้อหาและรูปแบบของกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีอิสลาม คือ 1) การฮาลาเกาะห์หรือการจัดกลุ่มศึกษาอิสลาม ซึ่งโรงเรียนได้กำหนดกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการพูดคุย และประเด็นเนื้อหา ดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครู และนักเรียน จนทำให้นักเรียนแต่ละคนเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้จากกลุ่มไปพัฒนาและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเอง 2) การจัดรูปแบบกิจกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม ปลูกฝังด้านการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความเมตตากรุณาแก่กัน บนพื้นฐานของความเป็นพี่น้องในอิสลาม เช่น การศึกษาอัลกรุอ่าน การจัดกิจกรรมค่าย การละหมาดกียามุลลัย การสัมมนาทางวิชาการ การเยี่ยมบ้านของนักเรียนในกลุ่มฮาลาเกาะห์เดียวกัน เป็นต้น 3) การให้การอบรมเบื้องต้นด้วยวิธีการนาซีฮ์ดหรือการกล่าวตักเตือน และ 4) การประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของมุหัมมัดรูสลี ดามาเดาะ (2557) เกี่ยวกับวิธีการในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนศาสนาอิสลามให้แก่นักเรียนเพื่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นนั้น จำเป็นต้องอาศัยทั้งหลักสูตรในห้องเรียน การจัดกิจกรรม

ศึกษาอิสลาม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมค่ายอบรม กิจกรรมอภิปรายกลุ่ม เป็นต้น เช่นเดียวกับ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542) กล่าวเพิ่มเติมว่าการเยี่ยมบ้านนักเรียนเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่สร้างสานความสัมพันธ์บ้านและโรงเรียนได้เป็นอย่างดี เป็นกิจกรรมที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์และความคุ้นเคยกัน ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสนทนา การเยี่ยมเยียน ซึ่งเป็นอีกหนึ่งวิธีการที่จะช่วยให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน พร้อม ๆ กับการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน การแก้ปัญหาร่วมกัน จากผลการวิจัยดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาส่งเสริมและแก้ปัญหา นักเรียนนั้นต้องใช้กระบวนการหรือรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับกลุ่มนักเรียนแต่ละกลุ่ม รวมถึงการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง เพื่อให้นักเรียนสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น มีทัศนคติที่ดีและสามารถนำประสบการณ์ที่ได้ไปพัฒนาตนเองและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองต่อไป 1.4) การประเมินพฤติกรรมนักเรียนตามระดับกลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าการดำเนินการด้านการประเมินนักเรียนตามกรอบเนื้อหาและรูปแบบกิจกรรมที่โรงเรียนกำหนด โดยโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินเพื่อติดตามความก้าวหน้าของแต่ละระดับกลุ่ม หากการประเมินไม่ผ่านให้นักเรียนอยู่ในระดับเดิม แต่เพิ่มความเข้มข้นในกิจกรรมและเนื้อหาหรืออาจมีการจัดกลุ่มใหม่ได้ตามความเหมาะสม ใช้มีรูปแบบการประเมินด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย เช่น การประเมินผลสะท้อนจากการจัดกิจกรรม การประเมินการเรียนรู้ การประเมินพฤติกรรม และการประเมินผลลัพธ์ เป็นต้น สอดคล้องกับสุรางค์ ไคว์ตระกูล (2553) กล่าวว่าขั้นตอนการปรับพฤติกรรมนักเรียนนั้น ครูควรมีการวัดพฤติกรรม

นักเรียน กล่าวคือการนับความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมหรือบันทึกระยะเวลาที่เกิดพฤติกรรมที่ต้องการ เพื่อเป็นการประเมินการปรับพฤติกรรมนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้การประเมินมีความหลากหลายและมีความตรงกับสภาพความเป็นจริงของนักเรียนให้มากที่สุดและนำข้อมูลการประเมินดังกล่าวนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลในการยกระดับกลุ่มนักเรียน จากที่ศนงคังกล่าวจะเห็นได้ว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้กำหนดการประเมินพฤติกรรมนักเรียนขึ้น เพื่อต้องการให้นักเรียนได้เห็นถึงความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงตนเองไปในทางที่ดีขึ้น โดยการใช้เครื่องมือและวิธีการเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียน เพราะถือเป็นวิถีอิสลามที่เป็น การส่งเสริมให้บุคคลที่มีความประพฤติที่ผิด รู้สำนึกและมีการเปลี่ยนแปลง ด้วยตัวของเขาเอง 1.5) การยกระดับกลุ่มนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม มีการดำเนินการด้านการยกระดับกลุ่มนักเรียน โดยการเลื่อนระดับกลุ่มของนักเรียนให้สูงขึ้นตามลำดับ จะดำเนินการทุกปี การศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากผลการประเมินจากคณะกรรมการประเมินของโรงเรียน หากนักเรียนไม่ผ่านการประเมินให้นักเรียนอยู่ในระดับกลุ่มเดิม เป็นการเสริมแรงเชิงบวกเพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนสามารถประเมิน พฤติกรรมของตนเองและเป็นการสร้างแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ดีขึ้นต่อไป สอดคล้องกับผลการวิจัยของไหมไทย ไชยพันธุ์ (2557) ศึกษา เรื่องจิตวิทยา แนวคิดทฤษฎีการศึกษาการปรับพฤติกรรมในชั้นเรียนพบว่า ในการปรับพฤติกรรมนักเรียน ควรเน้นการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์

โดยการให้สิ่งที่เด็กพอใจ หลังจากเด็กแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์นั้น เป็นการเสริมแรงทางบวกเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น จากที่ศนะดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการเลื่อนระดับกลุ่มนักเรียนมีเป้าหมายสำคัญคือเพื่อต้องการสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนมีความต้องการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองให้ดีขึ้น เปรียบเสมือนการมอบรางวัลให้แก่นักเรียนที่สามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้

2. ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลาม : กรณีศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้สมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม 2.1) ปัญหาในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิถีอิสลาม คือด้านบุคลากรครู ครูบางส่วนยังขาดความรู้ความเข้าใจและความตระหนักร่วมในการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิถีอิสลาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการใช้กิจกรรมกลุ่มศึกษาอิสลาม ส่งผลให้การดำเนินการดังกล่าวขาดประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของประหยัด ดีเพื่อย (2546) ที่สะท้อนว่าปัญหาที่ค้นพบในการพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากบุคลากรครูเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หากไม่เข้าใจในวิธีการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีอิสลามจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อนักเรียน อีกทั้งยังส่งผลให้การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขาดความเป็นระบบและต่อเนื่อง 2.2) วิธีการแก้ปัญหา จากการที่บุคลากรครูขาดความเข้าใจในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนวิถี

อิสลาม ใช้วิธีการแก้ปัญหาโดยได้ดำเนินการในรูปแบบกิจกรรมที่เหมือนกับดำเนินการให้กับนักเรียน นั่นคือการจัดกลุ่มศึกษาอิสลามให้กับบุคลากรครู และจัดอบรมครูโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาที่เข้าใจอิสลาม เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูและการหาแนวทางการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีอิสลาม สอดคล้องกับแนวคิดของ อับดุลลอฮ์ นาซิห อุลวาน (2553) สะท้อนมุมมองเกี่ยวกับแนวทางของครูที่ทำหน้าที่ดูแลช่วยเหลือนักเรียนหรือที่เรียกว่า มุร้อบียี (Murabi) นั้นต้องเป็นผู้ที่หมั่นศึกษาหาวิธีการ ให้ความรู้ และมีพื้นฐานในการเตรียมพร้อมให้กับเด็กทั้งในด้านศาสนา ด้านจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านจิตใจ และด้านสังคม จะเห็นได้ว่าโรงเรียนจะให้ความสำคัญต่อบุคลากรครู เพราะถือเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยการใช้วิธีการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การอบรม การจัดกลุ่มศึกษาอิสลามให้กับครู การจัดสัมมนาใหญ่ปลายปี เพื่อให้การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีอิสลามมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1) นำเสนอต่อสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ให้พิจารณาการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีความสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยการบูรณาการระหว่างระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามวิถีอิสลาม ดังผลการวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่าการ

ดำเนินการดังกล่าวมีความสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของนักเรียน ทั้งนี้ เพื่อให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามหลักการความเชื่อและหลักคำสอนที่นักเรียนนับถือ

2) นำเสนอต่อสมาคมเครือข่ายโรงเรียนคุณภาพอิสลาม ให้พิจารณาการประสานงานร่วมกับเครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าในด้านความเป็นวิถีอิสลามนั้นต้องอาศัยเครือข่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างเครือข่ายกับผู้เชี่ยวชาญด้านศาสนา ในการร่วมกันออกแบบเครื่องมือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์ต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) นำเสนอต่อโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โดยให้มีการใช้รูปแบบ (Model) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลามเป็นรูปแบบตัวอย่างในการนำไปใช้

4) นำเสนอต่อโรงเรียนที่ตระหนักถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังผลการวิจัยฉบับนี้ชี้ให้เห็นว่า การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นประเด็นสำคัญในการช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ดังนั้น ผู้บริหารควรจัดโครงสร้างการบริหารงานโดยมีภาระงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อการวางแผนอย่างเป็นระบบควบคู่กับงานวิชาการ

5.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรมีการติดตามผลการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนวิถีอิสลามในกิจกรรมกลุ่มศึกษาอิสลามหรือระบบฮาลาเกาะห์ เพื่อเป็นการเทียบเคียงว่ามีผลการใช้กับระบบอื่น ๆ อย่างไร

2) ระบบบริหาร ควรให้ความเอื้ออำนวยต่อบุคลากรครูในการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากบุคลากรครูเป็นหัวใจหลักที่ส่งผลให้การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพอย่างยิ่งขึ้น

7. เอกสารอ้างอิง

กรมสุขภาพจิต. (2551). *คู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่

2). กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

กฤษณะ ทองยิ่ง และคณะ. (2552). *คุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดพิษณุโลก*. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร).

นภาพร อติวานิชยพงศ์. (2554-2555). การจัดการศึกษาเพื่อชุมชน: กรณีศึกษาโรงเรียนดักว้าในสามจังหวัดชายแดนใต้. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*. 6(2), 115–142.

รุธานา สาแมง และคณะ. (2556). *โครงการจิตวิทยาการแนะแนวให้คำปรึกษาเพื่อการเยียวยาและพัฒนาบุคลิกภาพเยาวชนมุสลิม : ศึกษาโครงการโรงเรียน ญาลันนันบารูสู่สันติสุข ค่ายลิรินธร จังหวัดปัตตานี*. (รายงานวิจัยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายนโยบายและความสัมพันธ์ข้ามชาติ).

- ชุติมา พงศ์วรินทร์. (2550). เทคนิคการแนะแนวและการให้คำปรึกษา
เบื้องต้นในหลักสูตรเทคนิคการแนะแนวและการให้คำปรึกษา
เบื้องต้นสำหรับครูอาจารย์ที่ปรึกษา (3 PROGRAM). กรุงเทพฯ :
SUNPRINTING.
- เรืองยศ อุดรศาสตร์. (2546). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัด
ขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- มุหัมมัดรุสลี ดามาเลาะ. (2557). วิธีการในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม
ในการดำเนินชีวิตตามหลักคำสอนศาสนาอิสลามให้แก่นักเรียน.
วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2542). การเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน: 3-5 ขวบ.
กรุงเทพฯ : โชติสุขการพิมพ์.
- สุรางค์ โค้วตระกูล. (2553). จิตวิทยาการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 9).
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ไหมไทย ไชยพันธุ์. (2557). จิตวิทยา : แนวคิดทฤษฎีการศึกษาการปรับ
พฤติกรรมในชั้นเรียน. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 1(1), 21-33.
- ประหยัด ดีเพื่อย. (2546). การพัฒนาบุคลากรด้านระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโดยใช้กระบวนการนิเทศภายในโรงเรียนสนธิราษฎร์วิทยา
อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม. (รายงานการศึกษาค้นคว้า

อิสระ การบริหารการศึกษา มหาสารคามบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).

อับดุลลอฮ์ นาซีหฺ อุลวาน. (2553). *เลี้ยงลูกด้วยอิสลาม*. แปลโดย
อัลมุลลิมัต. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมทางธรรม.